

A Fővárosi Ítéltábla dr. Sík János ügyvéd (....) által képviselt dr. felperes neve (felperes címe) felperesnek, a Jaczkovics Ügyvédi Iroda (...., ügyintéző: dr. Kéringer Szabolcs ügyvéd) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerzői jogdíj megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. július 3. napján kelt, 4.P.20.885/2014/6. számú ítélete ellen az alperes 8. sorszám alatti fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét megváltoztatja, és a felperes teljes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000 (Százezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló együttes első- és másodfokú perköltséget.

Köteles a felperes az államnak külön felhívásra megfizetni 120.000 (Százhuszezer) forint, az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.500.000 forint tőkét és 150.000 forint perköltséget, míg ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Az ítélet tényállása szerint a felperes jogelődje, B. B., továbbá B. B., mindketten mint szerzők, valamint az alperesi jogelőd, a M. K. O., mint felhasználó között 1918 áprilisában 1052/1918. számmal szerződés jött létre, a szerzők „A kékszakállú herceg vára” című egyfelvonásos operája tekintetében. Az opera szövegét B. B. írta, zenéjét B. B. szerezte, a szerzők operájuk szövegének és zenéjének Budapest székesfőváros területére szóló kizárólagos előadási jogát „eladták” az alperes jogelődjének. Az alperesi jogelőd vállalta, hogy a kizárólagos előadási jogért, a vezérkönyvért és a zongorakivonatért együttesen - a negyedik előadástól kezdődően - a mű további előadásainak bruttó napi jövedelméből és az illető bérlethányadból 6 %-ot megfizet azzal, hogy ebből 4 % B. B.-t, 2 % pedig B. B.-t illeti meg. A felek megállapodtak abban, hogy a szerzői díjakat havonta számolják el és fizetik ki. Az 5. pont szerint a szerződésben kölcsönösen vállalt kötelezettségek biztosítékaul a felek 1.000 korona kötbért kötöttek ki, amelyet a szerződésszegő vagy a szerződési pontokban foglalt kötelezettségeket meg nem tartó fél szerződő ellenfelének haladéktalanul megfizetni köteles.

Az alperes 2011. szeptember 7-én, 9-én és 10-én ún. 3D produkcióban bemutatta a perbeli operát, azonban a felperesnek az előadások után jogdíjat nem fizetett.

A felperes 2012. február 2-án benyújtott keresetlevele alapján megindult perben a Fővárosi Törvényszék a 2013. január 31-én meghozott 4.P.../2012/12. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül közölje a felperessel „A kékszakállú herceg vára” című 2011. szeptember 7-én,

9-én és 10-én megtartott előadásai bruttó jegybevételének összegét, beleértve az előadásokra eső bérletbevételt is. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla a 2013. október 8-án kelt 8.Pf..../2013/6. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és kötelezte az alperest arra is, hogy a 2011. szeptemberi előadásokkal kapcsolatos késedelmes adatszolgáltatásra figyelemmel 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 1.500.000 forint kötbért. A jogerős ítélet szerint az alperes szerződést sezegett, amikor a felperest a 2011. szeptemberi előadások alapján megillető szerzői jogdíjat havonként nem számolta el és nem fizette ki az ítélethozatalig. A kötbér szerződésben meghatározott 1.000 korona összegének a mai „fair” értékét a másodfokú bíróság a felperes által beszerzett és csatolt magánszakértői véleményre alapozva 1.500.000 forintban állapította meg. Az alperes a 2011. szeptemberi előadások statisztikáját 2013. december 2-án közölte a felperessel.

Az alperes 2013. november 6-án, 9-én, 12-én, 14-én, 16-án, 21-én és 23-án - összesen hét alkalommal - az E. Színházban a perbeli operát ismételten előadta. A 2013. január 13-ai keltezésű - valójában azonban 2014. január 13-án kelt - levelében tájékoztatta a felperest arról, hogy a 2013. novemberi előadások alapján 5.916.311 forint nettó árbevétele keletkezett, amely alapján a felperest megillető 4%-os jogdíj összege 236.652 forint.

A felperes a 2014. január 14-én kelt és az alperes által január 17-én átvett levelében felszólította az alperest, hogy a 2013. novemberi előadások szerzői jogdíjával számoljon el és fizesse ki, továbbá a szerződéses kötelezettsége késedelmére tekintettel 8 napon belül 1.500.000 forint kötbért fizessen meg. Az alperes a 2013. január 23-ai keltezésű - ténylegesen 2014. január 23-án kelt - levelében közölte a felperessel, hogy az előző levelében a jogdíj mértékét rosszul határozta meg. A 2013. novemberi előadások alapján a jogdíj 2%-os mértékére figyelemmel a felperest megillető összeget helyesen 118.326 forintban jelölte meg. A felperes a 2014. évi nem rendszeres jövedelem kifizetéséhez szükséges adatokat 2014. január 23-án közölte az alperessel. Másnap az alperes 483.912 forintot kiutalt a felperesnek, aki azt 2014. január 28-án megkapta.

A felperes kérelmére dr. U. K. siófoki közjegyző fizetési meghagyást bocsátott ki 572.200 forint tőke és annak 2011. október 3-ától járó törvényes késedelmi kamata erejéig. Az alperes ellentmondása folytán az eljárás perré alakult.

A felperes módosított keresetében a jogelődök között 1918-ban létrejött szerződésre utalással a 2011. szeptemberi előadások jogdíjaként 88.288 forint tőke és ennek 2011. december 1-jétől a kifizetésig járó törvényes késedelmi kamatának megfizetésére kérte az alperest kötelezni. Emellett a 2013. novemberi előadások szerződés szerinti időben való elszámolásának elmulasztása, mint szerződésszegés miatt a szerződésben rögzített 1.000 koronának megfelelő 1.500.000 forint kötbér megfizetése iránt is igényt támasztott.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A kötbérigénnyel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a jegybevételekkel a tárgyhónapot követő hónap végéig nem tud elszámolni, mert a jegymestertől a hónap végén kap adatot. Vitatta, hogy a szerződés alapján ezen időpontig kellene elszámolnia a szerzői jogdíjjal a felperes irányában, utalva arra, hogy a szerződés ilyen rendelkezést nem tartalmaz, az kizárólag havonkénti elszámolási kötelezettséget írt elő. A 2013. novemberi előadások jegybevételének összegét a 2014. január 13-ai levelében közölte a felperessel és a szükséges nyilatkozat kézhezvétele után azt nyomban kifizette.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét részben alaposnak találta. Határozatát a Pp. 164. §-ának (1)

bekezdésére és 206. §-ának (1) bekezdésére alapította.

A 2011. szeptemberi előadások jogdíjának megfizetésére vonatkozó kereseti kérelem tekintetében megállapította, hogy az alperes az adatszolgáltatási kötelezettségének 2013. december 2-án eleget tett. Az irat szerinti 28.609.916 forint jegybevételre tekintettel a felperest megillető jogdíj összegét 572.198 forintban határozta meg. Kifejtette, hogy a 2014. január 24-én utalványozott pénzt a felperes csak január 28-án kapta kézhez és az alperes nem közölte a megfizetett összeg rendeltetését, a felperes ezért azt jogosult volt saját döntése alapján a lejárt alperesi tartozás tőkeösszegére elszámolni. A kifizetéskor hatályos jogszabályi rendelkezések és a felperes 2014 évre tett nyilatkozata alapján az alperes köteles volt a kifizetést megelőzően a szerzői jogdíj bruttó összegéből személyi jövedelemadó előleget vonni, ennek alapján a felperes jogszerűen csak nettó 480.646 forintra tarthatott igényt. Miután ennél nagyobb összeg, azaz 483.912 forint megfizetésre került, az alperes a 2011. szeptemberi előadások után további szerzői jogdíj megfizetésére már nem köteles. Minderre tekintettel az elsőfokú bíróság a kereset vonatkozó részét alaptalannak találta és azt elutasította.

A 2013. novemberi előadások utáni kötbérkövetelés tekintetében rögzítette, hogy az alperes az előadásokat követő hónap végéig, azaz 2013. december 31-éig nem számolt el a felperessel, a jegybevétel adatait nem közölte, a szerzői jogdíjat nem fizette meg, arra ténylegesen csak a 2014. január 13-án kelt levelével került sor. Kifejtette, hogy a szerződés nem tartalmaz határidőt az elszámolásra, a szerződő felek szerződéskötéskori szándékának feltárására pedig objektív okok miatt már nem volt lehetőség, ezért az elsőfokú bíróság döntését a szerződés nyelvtani és logikai értelmezésével hozta meg. Ennek során arra a meggyőződésre jutott, hogy a szerződő felek szándéka a havonkénti elszámolás meghatározásakor arra irányult, hogy arra havonként és egy hónapon belül, vagyis a tárgyhónapot követő hónap utolsó napjáig kerüljön sor. Ennek alapján tényként állapította meg, hogy az alperes szerződést segezt, amikor 2013. december 31-éig nem tett eleget a jegybevétel közlési és szerzői jogdíjfizetési kötelezettségének. E késedelme miatt kötbérfizetési kötelezettsége keletkezett, melynek mértékét a jogerős ítéletben foglaltakra támaszkodva 1.500.000 forintban állapította meg és ezen összeg megfizetésére kötelezte az alperest.

A határozattal szemben az alperes élt fellebbezéssel, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint a perben nem nyert bizonyítást, hogy a havonkénti elszámolás az elsőfokú ítéletben megállapított elszámolási technikát jelentené, a szerződés szóhasználata egyedül arra ad támpontot, hogy az egy hónapban színpadra állított előadásokat „csokorban” kell elszámolni, azaz nem előadásokként. A szerződés szövegéből azonban nem következik, hogy az elszámolásra a tárgyhónapot követő naptári hónapban vagy esetleg az utolsó előadástól számított egy hónapon belül kell sort keríteni. Az alperes a teljesítéssel elől járt és maga kereste a felperest a teljesítéshez szükséges nyilatkozatok begyűjtése céljából, azaz a szerződésszerű teljesítés érdekében minden tőle elvárhatót megtett. A felperes kirívóan rosszhiszeműen jár el és rendeltetésellenes joggyakorlást valósít meg annak ellenére, hogy pontos ismerete van a jegybevételek elszámolásának és kifizetésének időigényességéről. 100 évvel a szerződés megkötését követően már nyilvánvalóan más metódus szerint zajlik a jegyek értékesítése és az azokkal történő elszámolás is. Az alperes megkereste a felperest egy új megállapodás létrehozása érdekében, azonban a felperes elzárkózott a szerződés modern kornak megfelelő aktualizálásáról, e rosszhiszemű magatartásával azonban egy központi költségvetési szervet károsít meg. A további kötbérigények elkerülése érdekében az alperes a jövőben nem tudja másorra tüzni a neves magyar szerzők ezen alkotását, hiszen azok előadása esetén a felperes automatikusan jelentős összegű kötbérigényt támaszthat az alperessel szemben.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, annak helyes indokaira utalással.

Fellebbezéssel nem volt támadott az elsőfokú ítéletnek a felperes meghaladó - a 2011. szeptemberi előadások jogdíjának megfizetésére vonatkozó - kereseti kérelmét elutasító rendelkezése, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján nem érintette.

A fellebbezés alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogkövetkeztetését és az erre alapított ítéleti döntését azonban a Fővárosi Ítéltábla nem osztotta.

Helytállóan jutott arra, hogy a szerződés nem tartalmaz határidőt az elszámolásra, míg a szerződő felek szerződéskötéskori szándékának feltárására már nincs lehetőség, ezért a szerződés nyelvtani és logikai értelmezésével kellett állást foglalni abban, hogy ténylegesen milyen elszámolási metódus alkalmazandó.

A perbeli jogvitát megalapozó megállapodás 1918-ban kelt, a peres felek a szerződést kötő felek jogutódai, a szerződés jelenleg is hatályos, annak 4. pontja szabályozza az elszámolás módját annyiban, hogy „A szerzői díjak havonként lesznek elszámolandók és fizetendők”. Ebből alaptalanul következtetett az elsőfokú bíróság arra, hogy a szerződő felek szándéka a havonkénti elszámolás meghatározásakor arra irányult, hogy arra havonként és egy hónapon belül, vagyis a tárgyhónapot követő hónap utolsó napjáig kerüljön sor. Erre vonatkozó kifejezett rendelkezést a szerződés szövege nem tartalmaz, és annak nyelvtani és logikai értelmezése során sem vonható le ilyen következtetés.

A Ptk. 246. §-ának (1) bekezdése szerint a kötelezett meghatározott pénzösszeg fizetésére kötelezheti magát arra az esetre, ha olyan okból, amelyért felelős, nem, vagy nem szerződésszerűen teljesít (kötbér). Kötbért csak írásban lehet érvényesen kikötni. Kötbér után kamat kikötése semmis.

A kötbér a szerződésszegés szankciója. A szerződésben vállalt kötelezettség nemteljesítése vagy nem szerződésszerű teljesítése azonban csak akkor ad alapot kötbér követelésére, ha a szerződésszegésért a kötelezett felelős. A felelősség kérdését az általános felelősségi szabályok alapján kell elbírálni. A szerződés megszegése esetén tehát a kötelezett akkor mentesülhet a kötbérfizetési kötelezettség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható [Ptk. 318. § (1) bek., 339. § (1) bek.]. A gyakorlat szerint a kötbérfizetési kötelezettség elbírálásánál azt kell vizsgálni, hogy az adott körülmények között objektíve elvárható volt-e a szerződés teljesítése. A kötbérfizetési kötelezettség feltétele a felróható magatartás, amelynek a vizsgálatánál az együttműködési kötelezettséget is szem előtt kell tartani.

Helytállóan hivatkozott az alperes a fellebbezésében arra, hogy közel 100 évvel a szerződés megkötését követően már nyilvánvalóan más metódus szerint zajlik a jegyek értékesítése és az azokkal történő elszámolás is. Köztudomású tény, hogy míg korábban szinte kizárólagosan az adott színház jegypénztárában, papír alapon zajlott a jegyek értékesítése, addig napjainkra egy-egy produkcióra szóló belépőjegyet több közvetítő is értékesíti online módon is. Ebből egyenesen következik, hogy az elszámolás rendje szükségszerűen változáson ment keresztül, az a több szereplős értékesítési rendszer miatt nyilvánvalóan elnehezült. Mindezek szem előtt tartásával a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem minősíthető felróhatónak az, hogy az alperes a 2013.

novemberi előadások utáni kötbérkövetelés tekintetében az előadásokat követő hónap végéig - 2013. december 31-éig - nem számolt el a felperessel, azaz a jegybevétel adatait nem közölte és a szerzői jogdíjat nem fizette meg, hanem arra ténylegesen csak a 2014. január 13-án kelt levelével került sor. A Fővárosi Ítéltábla korábbi döntése a perbeli esetre analógiaként nem alkalmazható, mert abban az ügyben az alperes nem késedelmesen, hanem egyáltalán nem tett eleget az elszámolási és jogdíjfizetési kötelezettségének, e felróható magatartása alapozta meg a szerződésben rögzített kötbérfizetési kötelezettségét.

Az elsőfokú bíróság a fentiek alapján tévesen következtetett arra, hogy az alperes szerződést szegett, amikor 2013. december 31-éig nem tett eleget a jegybevétel-közlési és szerzői jogdíjfizetési kötelezettségének, mely késedelme miatt kötbérfizetési kötelezettsége keletkezett.

A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján - annak nem fellebbezett részét nem érintve - megváltoztatta, és a felperes kötbérfizetésre irányuló keresetét is elutasította.

Az alperes fellebbezése eredményre vezetett, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperes első- és másodfokú perköltségének megfizetésére, amelynek megállapítása során a jogi képvisellel összefüggésben felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A. § (1) bekezdése alapján mérlegeléssel megállapított ügyvédi munkadíjat vett figyelembe.

Az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a szerint határozott.

Az Ítéltábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

, 2015. szeptember 10.

. Lesenyi Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Mózsik Tímea s.k.
előadó bíró

Dr. Pullai Ágnes s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: